

LITERATURA I POLITICA

I

Prou us haureu adonat del llarg debat: fa anys que dura —a França i a Anglaterra (a la mateixa Itàlia i, amb un fons tràgic a la URSS i a Alemanya). S'ha establert entre escriptors contemplatius, escèptics o idealistes i activistes. (Entre els partidaris de considerar el món des del punt de vista de Sírius i els altres; entre els qui se situen davant els fets com uns espectadors, com uns cronistes de l'etern —com uns turistes— i els altres, «polítics».) Contempladors i activistes tenen llurs seguidors; cadascun d'aquests estols té els seus grups diferenciats que assenyalen la presència d'activitats matisades: cínics i socràtics. A França, l'activisme polític incorpora a l'esquerra vermella i a la dreta blanca —o blava— els noms més destacats de la jove i de la vella literatura. La guerra civil, si els esdeveniments exteriors no l'eviten, tindrà aviat entre els capdavanters els noms més cotitzats de la literatura. En aquests darrers temps, la violència verbal eixampla els seus límits a les columnes dels setmanaris i quinzenals fins ara moderadament independents. La veu dels qui clamen per la independència de l'escriptor, millor, per la permanència dels intel·lectuals en un camp neutral —que no és pas tampoc cap zona de seguretat— és ofegada per mil punys violents, i els justs, ara com adés, són afrontats.

No fa gaire, a Irlanda, un grup d'escriptors reclamava, tímidament, una bandera blanca per a la intel·ligència. En un manifest molt ponderat de to, recomanava als altres escriptors incorporats als partits que amb tanta de violència lluiten a l'Estat lliure, d'abstenir-se d'aportar llur energia a la causa política dels professionals de les lluites civils, i els aconsellava de fer pàtria irlandesa des del camp estricte de llur activitat espiritual. «Mentre els escriptors exhaureixin llurs forces al servei dels arribistes del Poder, la Filosofia, la Ciència, la Novel·la i la Poesia llangueixen en la penombra.» Deien. Un bon llibre val tant com unes eleccions guanyades, i el nom de Grècia és etern més per les seves manifestacions espirituals que pels seus fets polítics.

A França, la dreta intel·lectualista aconsegueix d'incorporar al seu pensament noms assenyaladíssims. (Cal remarcar que la primacia del polític, realitzada a Itàlia, per exemple, ha coincidit amb el silenci de l'Esperit. Què s'esdevé a Rússia? Què a Alemanya?) Qui ha passat per l'escola maurrassiana —sia ara monàrquic, sia marxista— no ha pogut alliberar-se de les directives inicials.

Fa pocs dies, un escriptor francès del nostre temps, Drieu la Rochelle, ha fet estada,

procedent d'Alemanya, a Itàlia. Drieu la Rochelle s'ha interessat sempre per la política. En *Genève ou Moscou*, en *L'Europe contra les pàtries*, en *Interrogation* —llibres ben coneguts pels qui segueixen l'evolució del pensament occidental—, Drieu la Rochelle ha suscitat durament i cruament problemes de política (en l'accepció europea del mot, no pas segons la seva grollera i plebea interpretació que a Catalunya esdevindrà, si no hi ha qui s'hi oposi, nacional).

En una conversa amb un escriptor italià, Drieu, vel·leítós de mena, ha confessat que allò que en aquest moment més l'afectava, des del punt de vista intel·lectual, era la política. Tant, que ha pres posició: decididament és un home de «dreta». «Després d'haver passat per totes les desil·lusions que li han donat els partits d'esquerra.» (Partits o organitzacions? Puix que el mateix Drieu ha censurat la inèrcia dels vells partits democràtics per declarar-se partidari de l'activisme, això és, de l'intervencionisme constant amb les seves accions, reaccions i lluites.)

J. V. Foix

[9-11-1934]